

Päiväys
3.7.2024

Diaarinumero
165/03.04.04.04.19/2022

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen korjaaminen ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

3.7.2024

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on 10.7.2024.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen korjaaminen 3.7.2024 nro 959/2024, korjattu päätöstä 1.7.2024 nro 911/2024, valitus ympäristölupa-asiassa, maa-aineksen ja purkumateriaalin käsittelyn ympäristölupa ja toiminnan aloittamislupa, Helsinki, Espoo

Luvan hakija

Helsingin kaupunki

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **3.7.2024 - 9.8.2024** Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:
<https://oikeus.fi/hallinto-oikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy 9.8.2024

Datum
3.7.2024

Diarienummer
165/03.04.04.04.19/2022

OFFENTLIG KUNGÖRELSE

Rättning av Vasa förvaltningsdomstols beslut i ett besvärssärende enligt miljöskyddslagen

Dagen då kungörelsen har publicerats på Vasa förvaltningsdomstols webbplats

3.7.2024

Dagen för delfående av beslutet

Enligt 62 a § 3 momentet i förvaltningslagen anses delfäendet ha skett den sjunde dagen efter publiceringstidpunkten.

Dagen för delfående av beslutet 10.7.2024.

Ärende

Rättning av Vasa förvaltningsdomstols beslut 3.7.2024 nr 959/2024, korrigerat beslut 1.7.2024 nr 911/2024 om besvär i ett miljötillståndsärende, som har gällt miljötillstånd för hantering av jord- och rivningsmaterial och tillstånd att inleda verksamheten, Helsingfors, Esbo

Den som ansöker om tillstånd

Helsingfors stad

Hur kungörelsen och beslutet hålls offentligt tillgängliga

Denna kungörelse och beslutshandlingen hålls offentligt tillgängliga under tiden **3.7.2024 - 9.8.2024** på Vasa förvaltningsdomstols webbplats på adressen <https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/sv/index/forvaltningsdomstolenskungorelser/kungorelsersomgallerbeslut.html#>

Anvisningar för överklagande och besvärstiden

Anvisningar för hur man överklagar finns i den del av beslutet som gäller överklagande samt i den besvärсанvisning som finns som bilaga till beslutet. Besvärstidens sista dag är 9.8.2024

03.07.2024

Dnro 165/03.04.04.04.19/2022

Asia

Päätöksen korjaaminen

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 1.7.2024 päätös nro 911/2024

Edellä mainitun hallinto-oikeuden päätöksen sivuilla 1, 27 ja 29 olevat päivämäärät korjataan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 102 §:n nojalla siten, että hallinto-oikeuden päätöksen antopäiväksi vaihdetaan 3.7.2024, muutoksenhaku kappaleessa olevaksi muutoksenhaun päättymispäiväksi muutetaan 9.8.2024 ja äänestyslausunnon päivämääräksi vaihdetaan 3.7.2024.

Korjaamisesta tehdään merkintä päätöksen taltiokappaleeseen. Asianosaisille lähetetään jäljennös korjatusta taltiokappaleesta.

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella

Päätöksestä ilmoittaminen

Helsingin ja Espoon kaupunginhallitusten on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **9.8.2024**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian on ratkaissut hallinto-oikeustuomari Päivi Kentala

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös maksutta	Lauttasaari-Seura - Drumsö-Sällskapet ry
Jäljennös maksutta	Helsingin kaupunki
	Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY Vesi)
	Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen
	Espoon kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen
	Helsingin kaupungin terveydensuojeluviranomainen
	Espoon kaupungin terveydensuojeluviranomainen
	Helsingin kaupungin kaavoitusviranomainen
	Helsingin kaupunginhallitus
	Espoon kaupunginhallitus
	Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / Ympäristö ja luonnonvarat
	Etelä-Suomen aluehallintovirasto / Ympäristölupavastuualue
	Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

01.07.2024 03.07.2024

Dnro 165/03.04.04.04.19/2022

[*korjattu sivut 1, 27 ja 29]
03.07.2024

Asia Valitus ympäristölupa-asiassa

Valittaja Lauttasaari-Seura - Drumsö-Sällskapet ry

Luvan hakija Helsingin kaupunki

Päätös, johon on haettu muutosta

Etelä-Suomen aluehallintovirasto 22.12.2021 nro 422/2021

Aluehallintovirasto on myöntänyt ympäristöluvan Helsingin kaupungille Koivusaaren kierrätyskentän toiminnalle. Lupa koskee sedimenttien välivarastointia ja käsittelyä (stabilointi) sekä stabiloinnin sideaineiden välivarastointia aluehallintoviraston päätöksen liitteessä 1 esitetyllä lupa-alueella.

Toiminnan saa aloittaa, kun Koivusaaren vireillä oleva asemakaava ja asemakaavan muutos nro 12587 on saanut lainvoiman. Ympäristölupa on voimassa viisi vuotta toiminnan aloittamisesta.

Toimintaa on harjoitettava hakemuksessa esitetyllä tavalla jäljempänä esitettyjen lupamääräysten mukaisesti.

Toiminta ja yleiset lupamääräykset

1. Lupa-alueella saa ottaa vastaan hakemuksen mukaisia sedimenttejä (17 05 06), jätteiksi luokiteltuja stabiloinnin sideaineita kuten hiilen poltossa syntyvää lentotuhkaa (10 01 02) ja savukaasujen rikinpoltossa syntyviä kiinteitä kalsiumpohjaisia reaktiojätteitä (10 01 05) sekä tuotteiksi luokiteltavia stabiloinnin sideaineita kuten sementtiä, kalkkia ja kipsipohjaisia sideaineita.

Lupa-alueelle saa vastaanottaa vuodessa sedimenttejä enintään 27 000 tonnia ja stabiloinnin sideaineita enintään 5 500 tonnia.

Lupa-alueelle saa ottaa vastaan ainoastaan Koivusaaren edustalta ruopattavia tason 2 ylittäviä sedimenttejä.

Lupa-alue on aidattava ja alueelle johtavat ajotiet on varustettava lukittavilla porteilla tai asiaton pääsy alueelle on estettävä muulla järjestelyllä. Portit on pidettävä kiinni työmaan ollessa kiinni.

Kierrätyskentän toimintaan liittyvät raskasajoneuvokuljetukset tulee tehdä esimerkiksi hakemuksessa esitettyjä reittejä pitkin.

2. Tulevat kuormat on tarkastettava. Jätteet, joiden laatu ei ole tässä ympäristölupapäätöksessä hyväksytyn mukainen, on viipymättä poistettava alueelta ja toimitettava laitokseen, jolla on lupa vastaanottaa kyseistä jätettä tai jäte on palautettava sen haltijalle.

3. Toimintoja saa harjoittaa alueella maanantaista perjantaihin klo 7.00–18.00. Yleisinä juhlapyhinä toiminta kierrätyskentällä ei ole sallittu.

4. Toiminnanharjoittajan on nimettävä toiminnan asianmukaisesta hoidosta, käytöstä, käytöstä poistamisesta ja niihin liittyvästä toiminnan seurannasta ja tarkkailusta vastaava henkilö. Henkilön nimi ja yhteystiedot on ilmoitettava kirjallisesti Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään kahta viikkoa ennen toiminnan aloittamista.

Jos vastaavan hoitajan nimi/yhteystiedot muuttuvat, on tiedot ilmoitettava viipymättä edellä mainituille viranomaisille.

5. Toiminnan aloittamisesta on ilmoitettava kirjallisesti Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. Tiedote aloittamisesta on toimitettava viimeistään kahta viikkoa ennen toiminnan aloittamista.

Toiminnan aloitussuunnitelmaan on liitettävä välivarastointi- ja käsittelyalueiden rakennesuunnitelmat. Lisäksi suunnitelmaan on sisällyttävä asemakuva tai kartta, jossa toiminnot ja niiden sijainnit on esitetty. Suunnitelma on päivitettävä esimerkiksi toimintojen sijoittelun muuttuessa lupa-alueella ja muutoksista on ilmoitettava valvovalle viranomaiselle ja Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle vähintään kahta viikkoa ennen töiden aloittamista uudella alueella.

Käsittely- ja varastointialueiden rakenteet

6. Kierrätyskenttäalue on asfaltoitava vähintään niillä alueilla, joilla välivarastoidaan ja käsitellään ruoppausmassoja sekä välivarastoidaan stabiloinnin sideaineita.

7. Ruoppausmassat on varastoitava suodatinkankaalla varustetuissa, kiviaineksesta tai muusta vastaavasta materiaalista rakennetuissa altaissa tai muulla vastaavalla tavalla siten, etteivät ne pääse leviämään muille kenttäalueille tai mereen. Ulkopuolisten vesien kulkeutuminen

ruoppausmassojen ja stabilointiaineiden välivarastointialueelle on estettävä rakentamalla varastointialueiden ympäristölle asfalttikorotukset.

8. Kuivatus- ja stabilointialtaiden suotovedet tulee kerätä hallitusti keräysaltaisiin, joissa on oltava sulkuventtiili tai muu veden virtauksen estämisen mahdollistava rakenne ennen vesien viemäriin/mereen johtamista. Ennen altaan täyttymistä altaaseen kertyneestä vedestä on analysoitava myöhemmin määräyksessä 26 mainitut haitta-aineet.

Altaan pohjalle kertynyt kiintoainne on otettava talteen ja toimitettava paikkaan, jossa on lupa vastaanottaa kyseistä materiaalia.

Varastointi

9. Lupa-alueella saa kerrallaan välivarastoida sedimenttejä enintään 20 000 tonnia ja stabiloinnin sideaineita enintään 2 250 tonnia.

Varastointiaika on pidettävä mahdollisimman lyhyenä. Hyödynnettäväksi toimitettavia ruoppausmassoja saa varastoida kentällä yhtäjaksoisesti vähintään, korjattu enintään (kirjoitusvirheen korjaus 6.4.2022) kolme vuotta. Loppukäsiteltäväksi toimitettavia ruoppausmassoja saa varastoida kentällä yhtäjaksoisesti enintään yhden vuoden.

10. Varastointialueet on mitoitettava ja varastointi toteutettava siten, että alueilla on riittävästi tilaa vastaanottaa, varastoida ja käsitellä jätteitä.

Laadultaan ja ominaisuuksiltaan erilaiset jätteet sekä hyödynnettäväksi kelpaavat jätteet on varastoitava toisistaan erillään.

Varastointi on toteutettava niin, että jätteet eivät leviä varastoalueen ulkopuolelle eikä toiminnasta aiheudu muuta ympäristö- tai terveysriskiä.

Materiaalien käsittely

11. Lupa-alueella saa stabiloida tason 2 ylittäviä sedimenttejä (17 05 06).

Stabilointi on tehtävä hakemuksessa esitetyllä tavalla prosessistabilointina tai massastabilointina erillisissä stabilointialtaissa.

Sedimenttien stabiloinnista on laadittava massaeräkohtaiset työsuunnitelmat ennen stabiloinnin toteutusta. Suunnitelmat on toimitettava valvovalle viranomaiselle ja Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle vähintään kahta viikkoa ennen stabiloinnin aloittamista.

12. Käsittelytoiminnot on sijoitettava mahdollisimman kauas häiriintyvistä kohteista ja niin, että toiminnoista aiheutuva melu, pöly ja muu ympäristökuormitus lähimpiin häiriintyviin kohteisiin tulee ehkäistyä tehokkaasti.

Päästöt pintavesiin ja viemäriin

13. Pinnoitetuilla varastointialueilla hulevesi on kerättävä hallitusti riittäväillä kallistuksilla, sadevesikaivoilla ja/tai muutoin asianmukaisesti. Hulevesikaivot on varustettava vähintään kiintoaineen erotuskaivoilla.

Kuivatus- ja stabilointialtaista muodostuvien suotovesien viemäriin johtamisessa on otettava huomioon vesihuoltolaitoksen (HSY Vesi) antamat ohjeet, velvoitteet ja raja-arvot. Raja-arvot mereen johdettaville vesille on esitetty myöhemmin määräyksessä 14. Jos vettä ei saada käytettävissä olevilla menetelmillä viemärointi- tai mereen johtamiskelpoiseksi, on järjestelmä tarvittaessa tyhjennettävä imuautolla.

Viemäriin ja mereen ei saa päästää vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annetun valtioneuvoston asetuksen (1022/2006) liitteen 1 A kohdassa tarkoitettuja päästökieltoaineita 4 §:ssä säädetysti.

Alueella olevat vesienjohtamisrakenteet on pidettävä toimintakunnossa. Viemäreiden tukkiutuminen välivarastoitavilla materiaaleilla ja viemärien vaurioituminen painumien johdosta on estettävä.

14. Välivarastokentän kuivatus- ja stabilointialtaista mereen johdettavien vesien suurimmat sallitut pitoisuudet ovat enintään:

Parametri	Sedimentissä todettu maksimipitoisuus (mg/kg)	Raja-arvo mereen johtamiselle (kokonaispitoisuus)
Kiintoaine	-	300 mg/l
pH	-	6–10
Sähkönjohtavuus	-	-
Arseni	13	0,1 mg/l
Koboltti	25	0,02 mg/l
Nikkeli	58	0,15 mg/l
Kadmium	1,2	0,01 mg/l
Bentso(a)pyreeni	0,577	0,05 mg/l
Fenantreeni	1,1	0,05 mg/l
Fluoranteeni	1,5	0,05 mg/l
Orgaaniset tinayhdisteet	0,199	0,05 µg/l*

*NOECaq-arvo

Lisäksi mereen johdettavien vesien mineraaliöljypitoisuus (C10–C40) ei saa ylittää 5 mg/l.

Mereen johdettavat vedet eivät saa aiheuttaa kiintoaineksen kertymistä vesien purkualueella siten, että vedenlaatu merkittävästi heikkenee lähialueella.

15. Varastointi- ja käsittelytoimintojen alueella olevien ja sinne suunniteltavien suoto- ja hulevesien johtamiseen käytettävistä viemäreistä, viemäreiden välityskyvystä ja vesien purkupaikoista mereen on laadittava selvitys. Lisäksi lupa-alueen vesien johtamisesta on laadittava hallintasuunnitelma, jossa on mukana rankkasateiden vesienhallinta sekä varautuminen tulviin. Hallintasuunnitelmaan on lisättävä kartta, jossa on esitetty viemärien ja purkupaikkojen sijainnit. Vesien johtamisesta laadittava selvitys ja suunnitelma on liitettävä määräyksessä 5 edellytettyyn rakennesuunnitelmaan.

Roskaantuminen

16. Toiminta on järjestettävä ja sitä harjoitettava niin, ettei siitä aiheudu roskaantumista. Toiminnoista ja niiden liikenteestä roskaantunut alue on siivottava viipymättä.

Jätteiden kuljetus- ja käsittelylaitteet on pidettävä puhtaana siten, että lupa-alueelta ei kulkeudu jätettä alueen sisäisille teille eikä alueelle johtaville teille.

Polttoaineet

17. Säiliötilavuudeltaan $< 10 \text{ m}^3$ työkoneiden polttoainesäiliöiden on oltava ensisijaisesti kaksoisvaipallisia. Ulkona säiliöt on sijoitettava suoja-altaaseen, vallitilaan tai allastetulle alueelle. Allastuksen tilavuuden on oltava vähintään 1,1 kertaa altaaseen sijoitetun suurimman säiliön tilavuus. Säiliöiden on oltava varustettu laponestolla ja ylitäytönestolaitteella, jos ne täytetään alueella. Tankkauslaitteistossa on oltava lukittava sulkuventtiili. Polttoaineen jakelulaitteen täyttöpistooli on lukittava, kun alueella ei työskennellä.

Tankkaus- ja säiliön täyttöpaikkojen on oltava pinnoitettuja tai polttoaineen pääsy maaperään on muutoin estettävä asianmukaisesti. Polttoainesäiliöiden ja tankkauspaikkojen sijoittelussa on otettava huomioon viemärikaivot. Säiliöt on suojattava riittävin törmäysestein. Tankkaus- ja täyttöpaikoilla on oltava riittävästi imeytysmateriaalia.

Tilavuudeltaan vähintään 10 m^3 polttoainesäiliöiden osalta on noudatettava nestemäisten polttoaineiden jakeluasemien ympäristönsuojeluvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (314/2020) säännöksiä.

Melu

18. Ennen toiminnan aloittamista kierrätyskentälle on laadittava melunhallintasuunnitelma, jonka lähtökohtana on, että kierrätyskentän toiminta ja Koivusaaren vesirakentamistoiminta eivät aiheuta yli 1 dB:n nousua päiväajan keskiäänitasossa ($L_{Aeq\ 07-22}$) taustameluun verrattuna

määräyksessä 27 mainituissa lähimmissä häiriintyvissä kohteissa vuoden aikavälillä tarkasteltuna.

Suunnitelma on toimitettava valvovalle viranomaiselle ja Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään kuukautta ennen toiminnan aloittamista. Melunhallintasuunnitelmaa on tarvittaessa päivitettävä.

Päästöt ilmaan

19. Toiminnasta sekä toimintaan liittyvästä liikenteestä ei saa aiheutua pölyhaittaa käytössä olevan varastointi- ja käsittelyalueen ulkopuolelle.

Materiaalien käsittelystä aiheutuvaa pölyämistä on ehkäistävä tarvittaessa kastelemalla tai käyttämällä muuta tehokasta käyttökelpoista pölyämistä rajoittavaa torjuntatekniikkaa. Kuivat stabiloinnin sideaineet on varastoitava säiliöihin, kostutetut sideaineet voidaan varastoida aumoissa edellyttäen, että pölyäminen estetään joko lisäkostutuksella tai peittämällä aumat pressulla. Kuormat on tarvittaessa peitettävä pölyämisen ehkäisemiseksi ja varastoinnista aiheutuva pölyhaitta on muutoin ehkäistävä asianmukaisesti.

Liikenteestä aiheutuvaa pölyämistä on ehkäistävä toiminta-alueen ja tarvittaessa alueelle johtavien pinnoittamattomien ajoteiden kastelulla ja asfaltoitujen teiden pesuharjauksella tai pölyäminen on estettävä muulla asianmukaisella menetelmällä.

Toiminnassa muodostuvat jätteet

20. Toiminnassa syntyvät jätteet on lajiteltava. Hyödyntämiskelpoiset on koottava jätelajikohtaisesti erilleen muista jätteistä ja toimitettava hyödynnettäväksi luvanvaraiseen tai muuhun viranomaisratkaisussa sallittuun kohteeseen.

Jos jäte ei ole hyödynnettäväksi kelpaavaa, on se toimitettava loppukäsiteltäväksi sellaiseen laitokseen, jolla on lupa vastaanottaa ja käsitellä kyseisiä jätteitä.

Mahdollinen vaarallinen jäte toimitettava viipymättä vastaanottoonpaikkaan, jonka ympäristöluvassa on hyväksytty kyseisen jätteen vastaanotto ja käsittely.

Käsittelyssä syntyvän jätteen jäteluokitus on selvitettävä jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (179/2012) 4 §:n ja liitteen 4 mukaisesti. Jätteiden kaatopaikkakelpoisuuden arvioinnit ja testaukset on tehtävä valtioneuvoston asetuksen (331/2013) 4 luvun arviointimenettelyn mukaisesti ja liitteen 2 mukaisilla menetelmillä.

21. Jätelain (646/2011) 121 §:n mukaisista jätteistä on tehtävä siirtoasiakirja. Asiakirjassa on oltava jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (179/2012) 24 §:ssä velvoitetut tiedot. Siirtoasiakirja tai sen jäljennös on säilytettävä kolmen vuoden ajan.

Tarkkailu

Käyttötarkkailu ja rakenteiden huolto

22. Toiminnanharjoittajan on seurattava ja tarkkailtava jätteen käsittelyä säännöllisesti ja suunnitelmallisesti. Hakemuksen yleissuunnitelmassa (Koivusaaren massojen kierrätyskenttä ja välivarastointialue, Helsinki, ENV1382, Vahanen Environment Oy, 3.7.2018) esitetty ja hakemuksen täydennyksen (ENV1519, Vahanen Environment Oy, 13.9.2019) liitteessä 2 päivitetty ”Jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelma” voidaan hyväksyä jätelain (646/2011) 120 §:n mukaiseksi jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelmaksi, kun suunnitelma päivitetään koskemaan hakemuksen vastineessa ja täydennyksessä (28.2.2020) sekä täydennyksissä 9.11.2021 ja 14.12.2021 esitetyn mukaista kierrätyskentän toimintaa. Suunnitelma tulee toimittaa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kolme kuukautta ennen toiminnan aloittamista.

Toiminnanharjoittajan on arvioitava ja tarvittaessa tarkastettava jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelmaa, jos käsiteltävän jätteen laatu tai määrä tai käsittelyn järjestelyt muuttuvat. Suunnitelman muutoksista on ilmoitettava Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

23. Varasto- ja käsittelyalueella on tarkastettava säännöllisesti muun muassa alueen rakenteiden kunto ja hulevesijärjestelmän ja päästöjä rajoittavien järjestelmien toimivuus. Viat ja puutteet, joista voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa, on korjattava viipymättä. Tarkastuksista on tehtävä pöytäkirjat. Pöytäkirjat on liitettävä jäljempänä määräyksessä 32 velvoitettuun kirjanpitoon.

24. Materiaalien pölyämistä, toiminnasta aiheutuvaa melua ja roskaantumista sekä muita mahdollisia ympäristöhaittoja on seurattava säännöllisesti työtapatarkkailuna ja havainnoista on pidettävä kirjaa. Tarkkailun toteutus ja toimet haittojen ilmentyessä on esitettävä määräyksen 29 käyttötarkkailusuunnitelmassa.

Päästötarkkailu

25. Välivarastoitavien ruoppausmassojen laatu on oltava selvillä. Jokaisen ruoppausmassaerän osalta on tutkittava haitta-aineet, joita kyseisistä massoista on todettu yli maaperän pilaantuneiden ja puhdistustarpeen arvioinnista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (214/2007) esitettyjen kynnysarvojen ylittävinä pitoisuuksina.

Stabiloiduista ruoppausmassoista liukenevien haitta-aineiden pitoisuudet on määritettävä tarkoitukseen soveltuvilla liukoisuustesteillä.

26. Ruoppausmassojen välivarastointialueelta kertyvien vesien laatua on seurattava välivarastoinnin aikana keräysaltaasta otettavilla vesinäytteillä.

Tarkkailuajankohdat on esitettävä myöhemmin määräyksessä 29 mainitussa tarkkailusuunnitelmassa.

Vesinäytteistä on tutkittava vähintään:

- kiintoaine
- pH
- sähkönjohtavuus
- sameus
- liukoiset metallit (VNa 214/2007)
- mineraaliöljyt C₁₀–C₄₀
- orgaaniset tinayhdisteet
- PAH-yhdisteet
- typen kokonaispitoisuus
- COD_{Mn}.

Poikkeuksellisten tilanteiden, kuten rankkasateiden yhteydessä näytteenottoa on tihennettävä. Näytteenoton yhteydessä aistinvaraiset havainnot näytteistä (haju, ulkonäkö) on kirjattava.

Analyysitulosten perusteella vesi voidaan johtaa sekavesiviemäriin tai mereen. Mereen johdettavien vesien raja-arvot haitta-aineille on esitetty aiemmin määräyksessä 14.

Vaikutustarkkailu

27. Hakemukseen liitetyn, 11.3.2020 laaditun melumallinnuksen tulos on varmistettava kierrätyskentän ja vesirakentamisen toimintaan liittyvillä melumittauksilla. Mittauspisteet on valittava vastineen ja täydennyksen 28.2.2020 liitteessä 2 esitetyn Koivusaaren sedimenttimassojen välivarastointialueen tarkkailusuunnitelman (13.9.2019, päivitetty 26.2.2020) mukaisesti Lauttasaaressa kierrätyskenttää lähimmän asuinrakennuksen edustalla ja Vaskiniemessä. Lisäksi yksi mittauspiste on sijoitettava Hanasaareen. Ennen välivarastointikentän toiminnan ja vesirakentamistöiden aloittamista sekä toiminnan aloittamisen jälkeen melumallinnuksen tulos on varmistettava toistamalla melumittaukset samoilla paikoilla.

Mittaus on tehtävä laitteistojen normaalin toiminnan aikana ympäristöministerin ohjeen 1/1995 ”Ympäristömelun mittaaminen” tai muun asianmukaisen ohjeen mukaisesti. Melun iskumaisuus tai kapeakaistaisuus on otettava huomioon.

Melumittauksesta on tehtävä suunnitelma. Suunnitelmassa on esitettävä tiedot mittauslaitteesta, mittauspisteiden sijainti asemapiirustuksessa esitettynä, selvitys mittausajankohdan sääolosuhteiden huomioon ottamisesta, kuvaus mittauksen toteutuksesta ja muut tarvittavat tiedot. Suunnitelma on toimitettava valvontaviranomaiselle ja Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään kuukautta ennen mittauksen aloittamista.

Melumittaustuloksista on tehtävä raportti, johon on liitetty myös selvitys melun jatkotarkkailutarpeesta ja jatkotarkkailuesitys. Raportti on toimitettava valvontaviranomaiselle ja Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kuukauden kuluessa mittauksen toteutuksesta. Melutarkkailutulokset on koottava myös soveltuvaan online-tulospalveluun tai Koivusaaren hankkeen Internet-sivuille kaupunkilaisten saataville.

Melumallinnus on päivitettävä tilanteessa, jossa jätteenkäsittelyalueen toiminnassa tapahtuu olennaisia lisäyksiä melua aiheuttaviin toimintoihin tai muita melua lisääviä muutoksia. Mallinnuksen lähtötietoina on käytettävä muun muassa laitteiden äänitehotasoja (LWA), melumittaustuloksia ja melua aiheuttavien koneiden, laitteiden ja muun melulähteen todellisia käyntiaikoja. Mallinnus on liitettävä laatimisvuotta koskevaan vuosiraporttiin. Mallinnustulos on tarvittaessa varmennettava melumittauksilla.

28. Hengitettävien hiukkasten (PM₁₀) pitoisuuksia on mitattava ennen kierrätyskentän toiminnan aloittamista ja sedimenttimassojen tuonnin aikana. Mittauspisteet on valittava vastineen ja täydennyksen 28.2.2020 liitteessä 2 esitetyn Koivusaaren sedimenttimassojen välivarastointialueen tarkkailusuunnitelman (13.9.2019, päivitetty 26.2.2020) mukaisesti Lauttasaarella kierrätyskenttää lähimmän asuinrakennuksen edustalla ja Vaskiniemessä.

Mittaukset on toteutettava kahdesti vuodessa, esimerkiksi keväällä ja kesällä, toiminnan ollessa käynnissä. Jatkovuotoimista mittausta on käytettävä mahdollisuuksien mukaan.

Hengitettävien hiukkasten mittaustuloksia on verrattava valtioneuvoston asetuksessa (711/2001) annettuihin raja-arvoihin ja valtioneuvoston päätöksessä (480/1996) annettuun ohjearvoon. Mittaustulokset on toimitettava valvovalle viranomaiselle hyväksyttäväksi ja tiedoksi Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään kuukausi mittausten jälkeen. Luvan saajan on esitettävä perusteltu esitys tarvittavista toimenpiteistä ja jatkotarkkailutarpeesta valvovan viranomaisen hyväksyttäväksi, jos pölytason raja- tai ohjearvot ylittyvät.

Tarkkailutulokset on koottava soveltuvaan online-tulospalveluun tai Koivusaaren hankkeen Internet-sivuille kaupunkilaisten saataville.

Tarkkailusuunnitelma

29. Toiminnan käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailusta on tehtävä tämän päätöksen määräysten mukaisesti päivitetty tarkkailusuunnitelma. Suunnitelma on toimitettava Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään kuukausi ennen toiminnan aloittamista. Tarkkailusuunnitelma on pidettävä ajan tasalla.

Valvontaviranomainen voi päätöksellään muuttaa ja tarkentaa tarkkailusuunnitelmaa edellyttäen, että muutokset eivät heikennä tarkkailun kattavuutta tai tulosten luotettavuutta.

30. Mittaukset, näytteenotto ja analysointi on tehtävä standardien (CEN, ISO, SFS tai muu vastaavan tasoinen kansallinen tai kansainvälinen yleisesti käytössä oleva standardi) mukaisesti tai muilla tarkoitukseen sopivilla yleisesti käytössä olevilla tarkkailusuunnitelmassa hyväksytyillä menetelmillä. Mittausraporteissa on esitettävä käytetyt mittausten menetelmät ja niiden mittausepävarmuudet sekä arvio tulosten edustavuudesta.

Riskien hallinta, häiriö- ja muut poikkeukselliset tilanteet

31. Toiminnanharjoittajan on varauduttava ennalta poikkeuksellisiin tilanteisiin. Varautumissuunnitelma on pidettävä ajan tasalla.

Poikkeavista päästöistä ja muista ympäristöön vaikuttavista vahinko- ja häiriötilanteista on ilmoitettava viipymättä toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle ja Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä ryhdyttävä viipymättä toimenpiteisiin vahinkojen torjumiseksi ja tapahtuman toistumisen estämiseksi. Mikäli päästöstä voi aiheutua vaaraa ihmisten terveydelle, on ilmoitus tehtävä myös Helsingin kaupungin terveydensuojeluviranomaiselle. Jos päästöt leviävät Espoon kaupungin rajan sisäpuolelle on poikkeuksellisesta tilanteesta ilmoitettava myös Espoon kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja/tai terveydensuojeluviranomaiselle. Poikkeuksellisista päästöistä viemäriverkkoon on ilmoitettava viipymättä viemäriverkon haltijalle (HSY Vedelle).

Kirjanpito ja raportointi

32. Koivusaaren kierrätyskentällä on pidettävä kirjaa vastaanotetun jätteen määrästä, laadusta, toimittajista, toimitusajankohdista, käsittelystä ja edelleen toimittamisesta sekä poikkeuksellisista tilanteista ja suoritetuista tarkkailuista. Kirjanpito on pyydettäessä esitettävä valvontaviranomaiselle.

33. Vesitutkimustulokset on toimitettava Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ennen vesien johtamista viemäriverkkoon tai mereen.

34. Toiminnanharjoittajan on kalenterivuositain, viimeistään tarkkailuvuotta seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä toimitettava toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle ja Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle vuosiyhteenveto, joka sisältää ainakin:

- kalenterivuoden aikana vastaanotettujen ruoppausmassojen ja stabiloinnin sideaineiden kokonaismäärät (t/a) valtioneuvoston asetuksen jätteistä (179/2012) mukaisesti luokiteltuna
- käsiteltyjen ruoppausmassojen määrä (t/a) toiminnoittain

- toiminnassa syntyneiden jätteiden määrät (t) valtioneuvoston asetuksen jätteistä (179/2012) mukaisesti luokiteltuna
- kierrätyskentälle vastaanotettujen ruoppausmassojen laatutiedot
- kartta varastointi- ja käsittelyalueista ja lähimmistä häiriintyvistä kohteista
- vuoden lopussa välivarastossa olevien jätteiden määrät (t) valtioneuvoston asetuksen jätteistä (179/2012) mukaisesti luokiteltuna
- yhteenveto työkoneiden polttoaineen käytöstä (m³/a)
- tiedot laitoksella tehdyistä huolto- ja korjaustoimenpiteistä
- toiminnan tarkkailua koskevat raportit
- selvitys ympäristön kannalta merkittävistä poikkeuksellisista tapahtumista (syy, kesto, arvio päästöistä ja niiden ympäristövaikutuksista sekä tehdyt toimenpiteet) ja poikkeamisista hyväksytyistä suunnitelmista.

Raportointi tulee soveltuvin osin tehdä sähköisesti ympäristönsuojelun tietojärjestelmään toimivaltaisen valvontaviranomaisen tarkemmin ohjeistamalla tavalla.

Toiminnan muuttaminen ja lopettaminen

35. Toiminnan olennaisesta muuttamisesta, pystyvistä tai pitkäaikaisesta keskeyttämisestä tai lopettamisesta on ilmoitettava toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle ja Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle hyvissä ajoin. Toiminnan harjoittajan vaihtuessa uuden toiminnanharjoittajan on kirjallisesti ilmoitettava vaihtumisesta toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle.

36. Toiminnanharjoittajan on hyvissä ajoin ennen toiminnan lopettamista esitettävä toimivaltaiselle lupaviranomaiselle yksityiskohtainen suunnitelma vesiensuojelua, ilmansuojelua, maaperänsuojelua ja jätehuoltoa koskevista toiminnan lopettamiseen liittyvistä toiminnoista ja lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta. Toiminta-alue on siistittävä ja alueelle varastoidut jätteet on toimitettava käsiteltäväksi siten, kuin siitä jätelaissa säädetään.

Päätöksen täytäntöönpano

Toiminnan aloittaminen

Tämän päätöksen mukaisen toiminnan saa aloittaa, kun tämä päätös ja Koivusaaren asemakaava ja asemakaavan muutos nro 12587 ovat lainvoimaisia. Aluehallintoviraston päätös on lainvoimainen valitusajan päätyttyä, jos päätökseen ei haeta muutosta valittamalla.

Valitettaessa Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen tarvitaan valituslupa. Mahdollinen valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen ei estä päätöksen täytäntöönpanoa. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos korkein hallinto-oikeus kieltää täytäntöönpanon.

Valituksenalaisen päätöksen perusteluja

Yleiset luvan myöntämisedellytykset

Kun otetaan huomioon toiminnan luonne ja välivarastoitavien jätteiden laatu, toiminnasta aiheutuva pilaantumisen todennäköisyys ei ennalta arvioiden ole merkittävä. Toiminta kestää alueen esirakentamistoimintaan tarvittavan ajan ja olisi rajattua. Sijituspaikan soveltuvuuteen elinympäristön terveellisyyden ja viihtyisyyden kannalta olisi merkitystä lähinnä toiminnasta aiheutuvasta melusta. Toiminnalle asetetut lupamääräykset huomioon otettuna meluhaitta olisi estettävissä. Toiminta täyttää siten edellytykset sijoituspaikan valinnalle. Aluehallintovirasto toteaa, että lähtökohtana arvioitaessa toiminnan sijoittumisessa asemakaavan mukaisesti on voimassa olevassa kaavassa alueelle osoitettu käyttötarkoitus. Asemakaava-alueelle vahvistettua käyttötarkoitusta arvioitaessa on tarkasteltava erityisesti, minkälaisia ympäristönsuojelulainsäädännössä tarkoitettuja vaikutuksia kaavassa osoitetulta alueelta voidaan ennakoida aiheutuvan ympäristössä. Kierrätyskentää koskeva jätteenkäsittelyn väliaikaistoiminta on huomioitu Koivusaaren uuden asemakaavan kaavamääräyksessä. Toiminnalle myönnetty ympäristölupa on määräaikainen. Lupaviranomainen arvioi luvan myöntämisen edellytykset uudelleen, jos toiminnalle haetaan uutta ympäristölupaa. Aluehallintovirasto katsoo, että toiminnasta ympäristöön aiheutuvat päästöt ovat ennalta arvioiden lupamääräyksiin rajattavissa siten, että ne eivät merkittävästi poikkea asemakaavan mukaisesta toiminnasta.

Toiminta on mahdollista järjestää siten, että se ei aiheuta terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Tällä hetkellä lähimmät asuinkäytössä olevat rakennukset sijaitsevat Lauttasaareissa noin 300 metrin etäisyydellä ja virkistyskäyttöön tarkoitettu talviuintipaikka sijaitsee noin 200 metrin etäisyydellä lupa-alueesta. Lupa-alue sijaitsee vilkasliikenteisen ajoväylän (Länsiväylä) läheisyydessä. Ajoneuvoliikenne aiheuttaa taustamelua ja hiukkaspäästöjä lähialueelle jo entuudestaan. Hakemuksen täydennyksessä (11.3.2020) on toimitettu päivitetty ympäristömeluselvitys. Meluselvityksen tuloksissa tarkasteltiin kierrätyskentän toiminnan, vuoden 2023 ja 2024 vesirakentamisen, Länsiväylän sekä niiden yhteisvaikutuksen tuottamia päiväajan keskiäänitasoja $L_{Aeq,07-22}$ lähimmän asuinrakennuksen edustalla Lauttasaareissa ja Vaskiniemessä. Meluselvityksen johtopäätöksissä on todettu, että Koivusaaren kierrätyskentän toiminnasta aiheutuva päiväajan keskiäänitaso ei kasvata olemassa olevaa päiväajan keskiäänitasoa nykytilanteessa, vuonna 2023 eikä vuonna 2024 työssä tarkastelluissa kohteissa. Meluselvityksen tulokseen viitaten aluehallintovirasto katsoo, ettei kierrätyskentän toiminta aiheuta merkittävää melun lisääntymistä lähialueilla. Aluehallintovirasto katsoo, ettei toiminta myöskään aiheuta merkittävää pölyn lisääntymistä lähialueilla, sillä kierrätyskentällä välivarastoitavat ja käsiteltävät ruoppausmassat ovat pääasiassa kosteita.

Toiminta toteuttaa valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa vuoteen 2023 asetettuja tavoitteita. Ruoppausmassoja välivarastoidaan ja stabiloidaan lähellä niiden syntypaikkaa. Ruoppausmassojen stabiloinnilla vähennetään ruoppausmassoissa olevien haitallisten aineiden liukoisuutta. Tämä mahdollistaa ruoppausmassojen hyötykäytön maanrakentamisessa rakennushankkeissa, jolloin jätteen sijoittaminen kaatopaikalle vähenee. Ruoppausmassojen stabiloinnissa käytetään muun muassa lentotuhkaa, mikä tukee osaltaan myös kiertotalouden tavoitteiden saavuttamista.

Toiminta ei vaaranna Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa eikä merenhoitosuunnitelmassa asetettuja tavoitteita. Kierrätyskentältä aiheutuvat vesipäästöt eivät vaaranna merialueen hyvän tilan saavuttamista. Sedimenttien haitta-ainepitoisuudet ovat tiedossa ja tietyille vedenlaatua kuvaaville parametreille on määrätty luvassa raja-arvot. Toiminta ei myöskään vaikuta Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintaan.

Aluehallintoviraston päätöksen mukaisesti harjoitettuna toiminta täyttää ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaiset edellytykset luvan myöntämiselle. Hakemuksen mukaisesti toimien ja lupamääräykset huomioon ottaen toiminta täyttää ympäristönsuojelulaissa ja jätelaissa sekä niiden nojalla annetuissa asetuksissa mainitun laiselle toiminnalle asetetut vaatimukset sekä ne vaatimukset, jotka luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla on säädetty.

Lupamääräysten yleiset perustelut

Lupamääräyksiä annettaessa on otettu huomioon toiminta-alueen sijainti, sen yhteys muihin toimintoihin, toiminnasta aiheutunut haitta, toiminnasta aiheutuvan pilaantumisen todennäköisyys, onnettomuusriski, lähialueen asutuksen ja taajama-alueiden läheisyys sekä ympäristönsuojelulain vaatimus käyttää toiminnassa parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

Toiminnan voidaan katsoa edustavan parasta käyttökelpoista tekniikkaa, kun laitos toimii tämän ympäristölupapäätöksen mukaisesti.

Aluehallintovirasto ei ole määrännyt hengitettävien hiukkasten (PM₁₀) tarkkailua suoritettavaksi Hanasaaressa. Kierrätyskentällä välivarastoidaan ja käsitellään sedimenttejä, jotka ovat pääasiassa kosteita eivätkä pölyä herkästi. Aluehallintovirasto katsoo, ettei kierrätyskentän toiminnasta aiheutuvat pölyvaikutukset ulotu Hanasaareen saakka.

Jätteen käsittelyä ja raportointia koskevat määräykset ovat jätelain ja jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (179/2012) mukaisia.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Valittaja on ensisijaisesti vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan.

Toissijaisesti valittaja on vaatinut, että aluehallintoviraston päätöstä muutetaan siten, että luvan mukaiselle ruoppausmassojen välivarastoinnille ja käsittelylle ei myönnetä miltään osin lupaa ennen kuin alueella on lainvoimaisena lupapäätöksen ja Helsingin kaupunginvaltuuston 8.9.2021 päättämän asemakaavan lisäksi myös Koivusaaren meritäyttöjä koskeva vesilupa nro 225/2021.

Lupamääräykset ja vaatimukset asetetaan melun ylärajaksi sekä toiminnan keskeyttämiseksi lupamääräyksissä asetettujen raja-arvojen ylittyessä tai muulla tavoin rikottaessa lupamääräyksiä.

Lupamääräykseen 18 tulee lisätä ylin sallittu meluarvo valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaisesti. Melumittauksia tulee suorittaa lähimmän asutuksen kohdalla jatkuvasti ja muissa lupapäätökseen lisättävissä pisteissä säännöllisesti.

Lupamääräyksissä on useita tarkkailuvelvoitteita. Lupapäätöstä tulee täydentää siten, että raja-arvojen ylittyessä ja muutoin rikottaessa lupamääräyksiä toiminta tulee keskeyttää siihen saakka, kunnes korjaavat toimet määräysten mukaiseksi on tehty.

Lupamääräyksiä tulee muuttaa seuraavasti:

Kierrätyskentän toimintaan liittyvien kaikkien kuljetusten reitit vaaditaan selvitetävän tarkasti eikä vain esimerkinomaisesti, kuljetukset Lauttasaaren asuinkaduille kielletään. (lupamääräys 1, kappale 5)

Ruoppausmassa on luokiteltu luvassa jätteeksi. Toiminnanharjoittajalta vaaditaan jätelain mukaiset luvat. (lupamääräys 4)

Kirjoitusvirhe korjataan muuttamalla sana vähintään sanaksi enintään. (lupamääräys 9, kappale 2)

Lupamääräyksessä 25 ruoppausmassaerä täsmennetään.

Lupamääräykseen 28 lisätään määräys, että pölytasoa ja ilmanlaatua alueella tulee valvoa riittävän tiheästi, vähintään viikoittain ja aina, kun työvaiheiden muutos aiheuttaa muutoksen toiminnan aiheuttamaan pölyämiseen.

Lupamääräyksissä vaaditaan, että toiminta keskeytetään pölytason raja- ja ohjearvojen ylittyessä välittömästi korjaavien toimien ajaksi. (lupamääräys 28, kappaleet 1 ja 3)

Lupamääräykseen 31 lisätään vaatimus toiminnan keskeyttämisestä korjaavien toimien ajaksi.

Lupamääräyksessä 34 vuosiyhteenvedon tulee sisältää myös tiedot ihmisten terveyden kannalta merkittävistä poikkeuksellisista tapahtumista.

Hankealueelle tuotavien ruoppausmassojen ja sideaineiden ja pois kuljetettavien jätteiden kuljetusten vaikutukset kuvataan yksityiskohtaisesti sekä kaikenlaisten kuljetusten vaikutukset asukkaille ja ympäristölle tulee selvittää tehtyä perusteellisemmin. Kierrätyskenttään liittyvä suunnitelma muun muassa tankkauspaikasta ja mahdollisten proomukuljetusten tarvitsemista laitureista vaaditaan ennen toiminnan aloittamista.

Valittaja on esittänyt ensisijaisen vaatimuksensa tueksi muun ohella seuraavaa:

Hanke liittyy valmisteilla olevaan Koivusaaren asemakaavaan ja sen toteuttamiseksi suunniteltuihin meritäyttöihin, jotka kummatkaan eivät ole vielä lainvoimaisia.

Luvanmukainen kierrätyskenttä sijaitsee Koivusaassa, aivan Lauttasaaren rannan ja vakituisten asuinalueiden lähietäisyydellä ja vapaa-ajan asumusten lähellä. Hankealueen etäisyys lähimpään vakituiseen asuntoon on selvästi alle 300 metriä ja lähimpiin vapaa-ajan asuntoihin alle 1000 metriä. Kohteen naapureina on Hanasaaren kulttuurikeskus ja Suomen Saunaseura, jonka uimalaituriin etäisyys on alle 200 metriä, sekä kolme venekerhoa. Hankealueen välittömässä läheisyydessä Vaskiniemessä on arvokkaita luontokohteita. Koivusaaren kärjessä on suojeltu luontotyyppi merenrantaniitty.

Asian käsittelyssä ei ole noudatettu lainmukaista kuulemismenettelyä. Hakemusta on muutettu monin tavoin lupakäsittelyn aikana, mutta asianosaisille ei ole annettu näistä muutoksista tietoa. Asiassa on ilmeisesti pidetty lukuisia neuvotteluja ja maastokäyntejä, joihin ei ole kutsuttu kaikkia asianosaisia.

Luparatkaisua harkittaessa on otettava huomioon se, että luvan mukainen jätteeksi luokiteltavien ruoppausmassojen välivarastointi ja käsittelyalue sijoittuisi aivan nykyisen asuinalueen viereen. Luvan mukaisesta toiminnasta syntyisi kohtuutonta haittaa nykyisille asukkaille ja toiminnoille sekä viereisten alueiden virkistyskäytölle.

Välivarastointiin tuotavat ruoppausmassat ylittävät haitta-ainepitoisuudet siinä määrin, että niiden käsittelystä syntyvä pöly voi aiheuttaa terveyshaittoja lähialueen asukkaille. Luvan mukainen toiminta ja siihen liittyvät kuljetukset synnyttävät pitkäkestoista asutusta häiritsevää melua. Luparatkaisussa ei ole riittävässä määrin otettu huomioon lähialueiden, kuten Vaskiniemen ja suojellun merenrantaniityn luontoarvoja ja eläimistöä.

Luvanmukaisen toiminnan haitalliset ympäristö- ja terveysvaikutukset ovat siinä määrin suuremmat kuin lupapäätöksessä kuvatut, lähialueella käsittelystä aiheutuneet ympäristöhyödyt, että ympäristönsuojeluin 49 §:n mukaiset luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty ja lupaa ei ole perusteltua myöntää.

Valittaja on esittänyt toissijaisen vaatimuksensa tueksi muun ohella seuraavaa:

Luvanmukaisten ruoppausmassojen nostaminen on mahdollista vain siinä tilanteessa, että lainvoimaisen asemakaavan lisäksi meritäyttöjä koskeva vesilupa on tullut lainvoimaiseksi, toisin sanoen ruoppausmassojen välivarastoinnille ja käsittelylle ei synny mitään tarvetta, jos ei ole lainvoimaista lupaa niiden nostamiseen.

Välivarastoinnin valmistelua ei voida pitää niin kiireellisenä ja välttämättömänä, että siihen pitäisi voida ryhtyä jo lainvoimaisen asemakaavan perusteella.

Lupaviranomaisen päätös siitä, että toiminnasta ja siihen liittyvistä kuljetuksista syntyvää meluhaittaa voidaan tarkastella ainoastaan keskiäänitason perusteella, on virheellinen. Lisäksi haitta-ainepitoisten ruoppausmassojen käsittelystä syntyvä pöly on lähialueen asukkaille merkittävä terveyshaittatekijä.

Luvanmukaisesta toiminnasta syntyy sellaista melua, jolle on asetettava ylin sallittu raja. Tämän luvanantajakin myöntää, koska on määrännyt ottamaan melumittauksissa huomioon melun iskumaisuuden ja kapeakaistaisuuden.

Erityinen syy rajojen asettamiselle tulee siitä, että veden äärellä ääni kantaa kauaksi. Lisäksi Länsiväylän liikenteen melu vaihtelee merkittävästi eri aikoina. Kyse on vuosikausia jatkuvasta päivittäisestä toiminnasta. Ei ole hyväksyttävää, että vedotaan liikenteen aiheuttamaan haitalliseen melutasoon, koska sitäkin pitäisi saada huomattavasti pienemmäksi.

Ylin sallittu meluarvo tulee lisätä lupamääräykseen 18 ottaen huomioon, että kohteen läheisyydessä on virkistysalueita, Saunaseura ja Hanasaaren kulttuurikeskus.

Toiminnan merkittäviä vaikutuksia liittyy kuljetuksiin. Luparatkaisussa näitä ei ole käsitelty riittävästi.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on varannut Etelä-Suomen aluehallintovirastolle tilaisuuden lausunnon antamiseen valituksesta sekä Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Espoon kaupungille, Helsingin kaupungin ympäristönsuojelu-, terveydensuojelu- ja kaavoitusviranomaisille, Espoon kaupungin ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisille ja Helsingin seudun ympäristöpalvelut – kuntayhtymälle (HSY Vesi) tilaisuuden vastineen antamiseen valituksesta. Helsingin kaupungille luvan hakijana on varattu tilaisuus vastineen antamiseen valituksesta ja lausunnosta.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on valituksesta antamassaan lausunnossa todennut muun ohella seuraavaa:

Kuulemismenettelyn osalta aluehallintovirasto on todennut, että hakemusta on muutettu ensimmäisen kerran 13.9.2019 vastineen ja täydennyksen

yhteydessä, jolloin alkuperäisessä hakemuksessa esitetyt kierrätyskentällä tehtävät toiminnot ja käsiteltävät massat supistuivat. Hakemuksesta oli poistettu muun muassa pilaantuneiden maiden sekä tuhkansekaisten ja jätteellisten maiden välivarastointi ja käsittely sekä betonijätteiden murskaus ja pulverointi. Kierrätyskenttälleen kokoa supistettiin ja toiminta-aikaa rajoitettiin arkipäiviin päiväaikaan. Massojen tuonti kierrätyskentälle muilta kuin Koivusaaren ruoppausalueilta poistettiin. Hakemuksen muutoksen jälkeen esitetyistä toiminnoista aiheutuvat ympäristövaikutukset pienenevät merkittävästi alkuperäiseen verrattuna.

Tämän vuoksi ei ole katsottu tarpeelliseksi kuuluttaa hakemusta uudelleen eikä asiassa ole kuultu yksittäisiä asianosaisia. Hakemuksen muutoksesta kuitenkin on tiedotettu Lauttasaari-Seuran yhteyshenkilöä, koska Lauttasaari-Seura oli ollut aktiivisesti yhteydessä aluehallintovirastoon lupa-asian käsittelyn aikana.

Hakemusta ei ole nähty tarpeelliseksi kuuluttaa uudelleen myöskään, kun sitä on muutettu toistamiseen 28.2.2020 vastineen antamisen yhteydessä. Tällöin hakemusta supistettiin entisestään siten, että alueella välivarastoitaisiin ja mahdollisesti stabiloitaisiin ainoastaan Koivusaaren asemakaavan toteuttamiseksi ruopattavia tason 2 ylittäviä sedimenttejä ja välivarastoitaisiin stabilointiaineita. Muut toiminnot ja massat poistettiin hakemuksesta.

Vastineessa on myös esitetty, että toiminnan jatkamisen edellytykset tarkastellaan viiden vuoden kuluttua toiminnan aloittamisesta. Tällöinkin hakemuksen muutoksesta on tiedotettu Lauttasaari-Seuran yhteyshenkilöä.

Aluehallintovirasto on katsonut tarpeelliseksi tehdä Koivusaaren alueella maastokäynnin ja neuvottelun ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (713/2014) 13 §:n 2 momentin nojalla.

Maastokäynti ja neuvottelu on toteutettu 9.12.2019, missä mukana ovat olleet luvan hakijan edustajien lisäksi Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen edustajat, Helsingin ja Espoon kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen edustajat sekä Helsingin kaupungin kaavoitusviranomaisen edustaja. Maastokäynti ja neuvottelu on suoritettu siinä vaiheessa, kun hakemusta oli muutettu ensimmäisen kerran. Maastokäynnistä ja neuvottelusta laadittu muistio on liitetty lupa-asian asiakirjoihin.

Luontoarvojen osalta aluehallintovirasto on katsonut, että haetulla toiminnalla ei ole merkittävää vaikutusta suojellun merenrantaniityn ja Vaskiniemen luontoarvoihin ja eläimistöön, erityisesti kun otetaan huomioon, että toiminta on määräaikaista.

Aluehallintovirasto on korjannut määräyksen 9 toisessa kappaleessa ilmenneen kirjoitusvirheen.

Vaatimukseen kohdan 28 ensimmäisen ja kolmannen momentin osalta aluehallintovirasto on todennut, että pölymittaukset on valituksenalaisessa päätöksessä määrätty suoritettavaksi kahdesti vuodessa, mahdollisuuksien mukaan jatkuvatoimisilla mittauksilla. Luvan valvoja voi määräyksen 28

nojalla päättää jatkuvan mittauksen käyttöönotosta tai keskeyttää toiminnan, jos hiukkaspitoisuudet todetaan olevan liian korkeita häiriintyvissä kohteissa. Myös luvan hakija on esittänyt hakemuksessa, että toiminta keskeytetään, jos käsittelyn tai välivarastoinnin yhteydessä ympäristöön leviää voimakasta pölyä.

Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen ja terveydensuojeluviranomainen ovat ilmoittaneet, ettei vastineen antamiseen ole tarvetta.

Espoon kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen ja terveydensuojeluviranomainen ovat ilmoittaneet, etteivät ne anna vastinetta.

Helsingin kaupungin kaavoitusviranomainen on valituksesta antamassaan vastineessa todennut muun ohella seuraavaa:

Koivusaaren asemakaavassa nro 12587 (Helsingin kaupunginvaltuusto 8.9.2021, 270 §) on annettu seuraavat määräykset:

”Alueella tulee pyrkiä kierrättämään rakentamisessa muodostuvia ja käytettäviä massoja mahdollisimman tehokkaasti ja varautua rakentamisen aikaiseen massojen välivarastointi- ja käsittelytoimintaan ympäristöluvan ja rakentamisen etenemisen mahdollistamissa puitteissa.” Ja lisäksi:

”Alueen maanrakentaminen tulee suunnitella koordinoitusti, kokonaisuus huomioiden, vaiheittain ja ympäristöhäiriöt minimoiden. Massojen hallintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.”

Helsingin kaupungin kaavoitusviranomainen pitää myönnettyä lupaa sisältöineen perusteltuna, asemakaavan mukaisena ja sen toteuttamista tukevana. Ruoppaustöiden toteuttamisen ja tavoitellun massojen laadullisen käsittelyn kannalta on tärkeää, että kierrätyskenttä on käytettävissä välittömästi, kun erirakentamistyöt aloitetaan. Massojen käsittely lähellä niiden syntypaikkaa on myös omiaan torjumaan ylimääräisistä kuljetuksista ja työvaiheista aiheutuvia päästöjä. Vastine on valmisteltu yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on ilmoittanut, ettei se anna vastinetta.

Helsingin kaupunki luvan hakijana on valituksesta ja lausunnosta antamassaan vastineessa esittänyt valituksen hylkäämistä ja luvan pysyttämistä sekä todennut muun ohella seuraavaa:

Valituksenalainen lupa on myönnetty ympäristönsuojelulain mukaisesti, eikä luvan kumoamiselle tai määräysten muuttamiselle ole perusteita. Koivusaari on toiminut aiemmin venesatama- ja puistoalueena, mutta asemakaavan muutoksen myötä se on muuttumassa asuin- ja työpaikka-alueeksi. Koivusaarta laajennetaan merialuetta täyttämällä, mikä edellyttää myös merenpohjan ruoppausta. Osa ruoppausmassoista kuivataan ja käsitellään Koivusaarella sijaitsevalla luvan mukaisella kierrätyskentällä. Kentällä

varastoidaan ja mahdollisesti käsitellään meriläjituskelvottomia ruoppausmassoja.

Kierrätyskenttä sijaitsee hakijan omistamalla kiinteistöllä (91-414-1-289) ja myös naapurikiinteistöt ovat hakijan omistuksessa. Valituksenalainen lupa sisältää toiminnan kokoon ja luonteeseen nähden huomattavasti lupamääräyksiä hankkeen mahdollisten vaikutusten vähentämiseksi. Hakija on rajannut kierrätyskentän kokoa, kentällä varastoitavia määriä ja jakeita, sekä käsittelymenetelmiä alkuperäisestä suunnitelmasta luvan kuulutuksen jälkeen annettujen mielipiteiden ja lausuntojen johdosta.

Lisäksi lähiasukkaiden mielipiteitä on kuultu Koivusaaren asukastilaisuudessa 9.4.2019 ja luvan kuulutusvaiheessa. Asianosaiset on kutsuttu asukastilaisuuteen. Aluehallintovirasto on yhdessä ELY-keskuksen, Helsingin ympäristöpalveluiden, Espoon ympäristökeskuksen ja hakijan kanssa tehnyt alueella katselmuksen asukastilaisuuden jälkeen 9.12.2019. Näin ollen asukastilaisuudessa esitetyt huomiot on voitu tarkastaa katselmuksen aikana.

Väliaikaisen kierrätyskentän etäisyys lähimpään vakituiseen asuinkiinteistöön on kohtuullinen, kun otetaan huomioon hankealueen sijainti kaupunkialueella. Hankkeesta ei arvioida aiheutuvan kohtuutonta rasisitusta Lauttasaaren asukkaille. Hakijan näkemyksen mukaan lupaprosessi ja viranomaisen menettely on ollut asiassa asianmukaista ja lainsäädännön mukaista.

Valituksessa esitetyt perustelut aidatun kierrätyskentän pöly- ja meluhaittariskistä yli 80 metrin etäisyydellä oleviin kohteisiin sekä hankkeen koon pienentäminen mielipiteiden johdosta, eivät ole riittäviä perusteita luvan kumoamiselle. Luvassa on määrätty asianmukaiset lupamääräykset riskien pienentämiseksi ja myös luvan hakijan tavoitteena on asukasviihtyvyyden säilyttäminen alueella.

Valittajan toissijaisten vaatimusten osalta luvan hakija on todennut muun ohella seuraavaa:

Hankkeen aloittaminen ennen asemakaavan voimaantuloa tai vesiluvan (nro 225/2021 diaarinumero ESAVI/12693/201) voimaantuloa

Helsingin kaupungin kaavoitusviranomaisen lausunnon 28.4.2022 mukaan kaavoitusviranomaisen pitää myönnettyä lupaa sisältöineen perusteltuna, asemakaavan mukaisena ja sen toteuttamista tukevana. Koivusaaren asemakaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 8.9.2021. Asemakaavasta on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen ja vesiluvasta on valitettu Vaasan hallinto-oikeuteen. Kierrätyskentän toiminta aloitetaan asemakaavan ja tarvittavien lupien vahvistuttua.

Melun ja pölyn torjunta

Ympäristöluvan lupamääräyksissä on rajat ja useita toimenpiteitä melun ja pölyn torjumiseksi. Toiminta ei saa aiheuttaa yli 1 desibelin nousua päiväajan

keskiäänitasossa ($L_{Aeq\ 07-22}$) taustameluun verrattuna lähimmissä häiriintyvissä kohteissa vuoden aikavälillä tarkasteltuna.

Toteutussuunnittelun yhteydessä laaditaan tarkennetut melu- ja pölytarkkailusuunnitelmat (lupamääräys 18). Periaatteet tarkkailun toteuttamiselle on esitetty lupahakemuksessa. Tarkennetut suunnitelmat toimitetaan valvontaviranomaiselle hyväksyttäväksi ja Helsingin kaupungin ympäristöpalveluille tiedoksi ennen toiminnan aloittamista.

Vahanen-Halme Acoustics Oy on laatinut laskennallisesti mallinnetun meluselvityksen Koivusaaren kierrätyskentän toiminnalle. Meluselvityksen mukaan merkittävimmät melulähteet ovat kuormien purku ja raskas liikenne. Selvityksen mukaan kierrätyskentän toiminnan päiväajan keskiäänitasot ovat selkeästi alle Länsiväylän aiheuttaman päiväajan keskiäänitason.

Lupamääräyksen 27 mukaan melumallinnuksen tulos on varmistettava melumittauksilla, joista tehtävä suunnitelma tulee toimittaa valvontaviranomaiselle ja Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Lupamääräyksen 28 mukaan hengitettävien hiukkasten (PM_{10}) pitoisuuksia on mitattava ennen kierrätyskentän toiminnan aloittamista ja sedimenttimassojen tuonnin aikana. Mittauksia on toteutettava vähintään kaksi kertaa vuodessa. Mittauspisteitä sijoitetaan myös asuinrakennusten edustalle Lauttasaareen. Lupamääräyksien velvoittamat mittaukset ovat riittäviä toiminnan mahdollisten vaikutusten varmistamiseksi ja seuraamiseksi.

Kierrätyskentän varautumissuunnitelmassa on esitetty, että työ keskeytetään ja työtapa muutetaan, jos käsittelyn tai välivarastoinnin yhteydessä ympäristöön leviää voimakasta pölyä tai melua. Myös viranomaisen voi päätöksellään keskeyttää toiminnan.

Kierrätyskentällä ei murskata, louhita tai muuten käsitellä mahdollisesti melua aiheuttavalla tavalla materiaaleja. Kierrätyskentällä välivarastoidaan altaissa ainoastaan viereisen meren pohjasta nostettuja sedimenttejä, eli kosteita hiekka- tai savimassoja. Alueelle tuotavia materiaaleja ei ohjata kierrätyskentälle. Stabilointiaineiden kuivavarastointi toteutetaan asianmukaisesti suojattuna. Pölyämistä ehkäistään pääsääntöisesti ajoväylien pesulla ja kastelulla sekä tarvittaessa materiaalien kastelulla. Märkien sedimenttien pölyäminen on vähäisempää kuin maamassoja välivarastoitaessa. Kenttä aidataan vaneriaidalla, mikä osaltaan vaimentaa melua ja vähentää mahdollisen pölyn leviämistä.

Kierrätyskentän pölyn ja melun torjunta on huomioitu hakemuksessa ja lupapäätöksessä. Lupamääräyksissä melu on lähtökohtaisesti rajattu työaikaan (arkisin klo 7–17), eikä melun pääasiallinen lähde, raskasajoneuvojen tuottama ääni, ole kapeakaistaista tai impulssimaista. Lisäksi melun merkitykseen vaikuttaa hankkeen sijoittuminen vilkkaan Länsiväylän välittömään läheisyyteen, eikä kierrätyskentän välittömässä läheisyydessä ole asuinrakennuksia.

Kuljetusten vaikutukset asukkaille ja ympäristölle

Kierrätyskentän liikennettä ei ohjata Lauttasaaren kautta, mikä on lupahakemuksessa esitetty. Tarkempi liikennesuunnittelu tehdään alueen väliaikaiskäytön suunnittelun yhteydessä.

Toiminta ei sijaitse luonnonsuojelualueella, eikä sillä esiinny suojeltuja luontotyyppisiä.

Lähin suojeltu luontotyyppi, merenrantaniitty sijaitsee 80 metrin etäisyydellä hankealueesta. Suojellun merenrantaniityn aluetta ei saa ruopata tai ojittaa eikä sille saa rakentaa. Merenrantaniityyn kohdistuvat vaikutukset on arvioitu lupapäätöksiin 225-2021 ja 226-2021 liittyvissä hakemuksissa.

Kierrätyskentän toimintaan liittyviä kuljetuksia ei tehdä merenrantaniityn alueella, eikä kuljetuksilla arvioida olevan vaikutusta merenrantaniitylle. Merisedimenttien kuivaaminen kierrätyskentällä vähentää kokonaisuudessaan kuljetusten määrää, mikä vähentää myös kuljetuksista aiheutuvia vaikutuksia.

Lupahakemuksessa on selvitetty ja arvioitu kuljetusten määrä ja kuljetusmuodot niin hyvin, kuin se on ollut suunnitteluvaihe huomioiden mahdollista, eikä ympäristöluvan tasolla kaikkien kuljetusten tarkka määrittäminen ja reitittäminen ole tarkoituksenmukaista. Urakoitsija laatii ennen töiden aloittamista työmaasuunnitelmat, jotka hyväksytään ennen töiden aloittamista tilaajalla. Urakoitsijalla käytössä oleva kalusto vaikuttaa suunnitelmiin. Toimintojen sijoittamisessa noudatetaan viranomaisten ohjeita ja määräyksiä.

Muut vaatimukset

Toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain säännösten vaatimukset ja lupamääräykset antavat toiminnalle raamit. Kierrätyskentällä kuivatettavat ja mahdollisesti stabiloitavat materiaalit sisältävät tutkimusten mukaan vähemmän haitta-aineita kuin kierrätyskentän alueen nykyinen maaperä. Kerralla näytteistettävä ruoppausmassaerä, jonka suuruuden valittaja halusi ilmoitettavan etukäteen, täsmennetään tarkkailusuunnitelmassa. Tarkkailusuunnitelma toimitetaan valvovalle viranomaiselle ja Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kuukautta ennen toiminnan aloittamista.

Toiminnasta ei katsota aiheutuvan ympäristönsuojelulain tarkoittamaa terveyshaittaa lähimmille häiriintyvälle kohteille. Lupamääräyksessä 31 on huomioitu velvollisuus ilmoittaa mahdollisesti ihmisten terveydelle aiheuttavista vaaroista viranomaisille.

Proomukuljetukset kierrätyskentälle tapahtuvat Koivusaaren ruoppausalueilta eri reittejä, riippuen ruoppausalueesta ja tarkemmasta työmaasuunnitelmasta. Pääosa proomukuljetuksista suuntautuu meriläjäytysalueille. Toimintojen tarkempi suunnittelu tehdään ennen toiminnan aloittamista ja suunnitelma toimitetaan lupamääräyksen 5 mukaisesti valvovalle viranomaiselle ja

Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle vähintään kahta viikkoa ennen töiden aloittamista.

Valittaja ei ole esittänyt sellaisia seikkoja, jotka estäisivät luvan myöntämisen.

Valittaja on ilmoittanut, ettei se anna vastaselitystä.

Merkintä

Hallinto-oikeus on tänään antamallaan päätöksellä ratkaissut valitukset Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksistä nrot 225 ja 226/2021, joilla on myönnetty Helsingin kaupungille vesitalouslupa Koivusaaren edustalla olevan merialueen ruoppaamiseen ja täyttämiseen, ruoppausmassan läjittämiseen mereen, nykyisten aallonmurtajien, laitureiden ja rantarakenteiden purkamiseen sekä aallonmurtajan ja rantarakenteiden rakentamiseen sekä ympäristölupa hyödyntää jätemateriaaleja vesitalousluvan mukaisissa täytöissä (diaarinumerot hallinto-oikeudessa 21002–21008, 21013, 21014, 21016, 21017, 21019–21021, 21024 ja 21035/2021). Hallinto-oikeudella on tätä asiaa ratkaistessaan ollut käytettävissään edellä mainitut aluehallintoviraston päätökset nrot 225 ja 226/2021 ja niihin liittyvät asiakirjat.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Hallinto-oikeus hylkää kuulemisvirhettä koskevan väitteen.
2. Hallinto-oikeus kumoaa päätöksen ja palauttaa asian Etelä-Suomen aluehallintovirastoon uudelleen käsiteltäväksi.

Perustelut

1. Kuuleminen

Valittaja on vaatinut aluehallintoviraston päätöksen kumoamista muun ohella sillä perusteella, että asian käsittelyssä ei ole noudatettu lainmukaista kuulemismenettelyä eikä kaikkia asianosaisia ole kutsuttu neuvotteluihin ja maastokäynneille.

Ympäristönsuojelulain 43 §:n mukaan lupaviranomaisen on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea (asianosainen), tilaisuus tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta. Muille kuin asianosaisille on varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä. Kuulemisesta säädetään lisäksi hallintolaissa.

Hallintolain 34 §:n 1 momentin mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 44 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on tiedotettava lupahakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan toiminnan vaikutusalueen kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/1925) säädetään. Kuulutus on julkaistava myös lupaviranomaisen internetsivuilla, jolloin kuulutus voi sisältää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja toiminnan sijaintipaikan tiedot. Lisäksi kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen ole muutoin ilmeisen tarpeetonta. Kuulutus on annettava erikseen tiedoksi niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Hakemus on kuulutettu Helsingin ja Espoon kaupungeissa 11.3.–10.4.2019. Kuulutus ja hakemuksen keskeinen sisältö on julkaistu lupatietopalvelussa. Hakemuksesta on lisäksi erikseen annettu tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Hakemusta koskeva ilmoitus on julkaistu 11.3.2019 Hufvudstadsbladetissa ja 12.3.2019 Helsingin Sanomissa.

Asiakirjoista saatavasta selvityksestä ja aluehallintoviraston lausunnosta tarkemmin ilmenevästi hakija on täydentänyt hakemustaan kuulutusaikana ja kuulutusajan jälkeen sekä aluehallintovirasto on tehnyt alueella maastokäynnin ja pitänyt neuvottelun. Koska hakemukseen tehdyillä muutoksilla ja täydennyksillä toiminta ja sen ympäristövaikutukset ovat pienentyneet, hallinto-oikeus katsoo, että hakemusta ei ole ollut tarpeen kuuluttaa uudelleen. Asiassa ei ole ilmennyt muutoinkaan kuulemisvirhettä. Näin ollen asian käsittelyssä ei ole tapahtunut menettelyvirhettä, jonka vuoksi asia olisi palautettava aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

2. Pääasia

Sovellettuja oikeusohjeita

Ympäristönsuojelulain 41 §:n mukaan, jos samalla toiminta-alueella sijaitsevalla usealla luvanvaraisella toiminnalla on sellainen tekninen ja toiminnallinen yhteys, että niiden ympäristövaikutuksia tai jätehuoltoa on tarpeen tarkastella yhdessä, toimintoihin on haettava lupaa samanaikaisesti eri lupahakemuksilla tai yhteisesti yhdellä lupahakemuksella. Lupaa voidaan kuitenkin hakea erikseen, jos hakemuksen johdosta ei ole tarpeen muuttaa muita toimintoja koskevaa voimassa olevaa lupaa.

Ympäristönsuojelulain 46 §:n 1 momentin mukaan, jos ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien eri toimintojen yhteisvaikutus on lupaharkinnan kannalta huomattava ja näiden toimintojen ympäristölupa-asiat ovat vireillä samassa lupaviranomaisessa, asiat on käsiteltävä ja ratkaistava samanaikaisesti, jollei sitä ole perustellusta syystä pidettävä tarpeettomana.

Saman pykälän 2 momentin mukaan, jos 41 §:ssä tarkoitettuja toimintoja koskeva lupa-asia on pantu vireille eri lupahakemuksilla, hakemukset on

käsiteltävä ja ratkaistava tarvittaessa samanaikaisesti ottaen huomioon toimintojen muodostama kokonaisuus.

Ympäristönsuojelulain 47 §:n 1 momentin mukaan vesien pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskeva ympäristölupahakemus sekä samaa toimintaa koskeva vesilain mukainen lupahakemus ja hakemus tämän lain 34 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun käyttöoikeuden saamiseksi on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana. Yhteiskäsittely ei ole tarpeen, jos toiminta edellyttää ympäristöluvan lisäksi pelkästään vesilain 4 luvun mukaista lupaa veden ottamiseen eikä veden ottamisen ja sen takaisin vesistöön päästämisen välillä ole välitöntä vesitaloudellista yhteyttä. Saman lainkohdan 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitetut asiat käsitellään vesilain mukaisessa menettelyssä ottaen huomioon, mitä lupahakemuksen ja päätöksen sisällöstä säädetään tässä laissa tai tämän lain nojalla.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 25 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän sekä valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät 29 §:ssä tarkoitetut kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 79 §:n mukaan hallintotuomioistuimen on päätöksessään annettava ratkaisu esitettyihin vaatimuksiin. Hallintotuomioistuimen tulee harkita kaikkia esiin tulleita seikkoja ja päättää, mihin seikkoihin ratkaisu voidaan perustaa.

Toiminta

Helsingin kaupungin hakemus, hakemuksen täydennysten ja muutosten jälkeen, koskee ympäristölupaa massojen kierrätyskentälle kiinteistöllä 91-414-1-289 Helsingin Koivusaassa. Kierrätyskenttä palvelee hanketta, jolla muutetaan Koivusaarta satama- ja puistoalueesta asunto- ja työpaikka-alueeksi ja Koivusaaren pinta-alaa lisätään ruoppaus- ja täyttötöillä.

Kierrätyskentällä välivarastoidaan ja kuivatetaan sekä tarvittaessa stabiloidaan Koivusaaren edustalta ruopattavia tason 2 ylittäviä, eli haitta-ainepitoisuudeltaan pääsääntöisesti meriläjitys-kelvottomia, sedimenttejä sekä välivarastoidaan stabiloinnin sideaineita. Kierrätyskentällä ei välivarastoida muita materiaaleja eikä seulota tai välpätä. Kierrätyskentän pinta-ala on laajimmillaan noin yksi hehtaari. Sedimentin kuivatusaltaat, vesienkäsittelytoiminnot, viemäröinti, tukitoiminnot, kuten sideaineen säilytys ja koneiden tankkauspaikka määritellään myöhemmin tehtävän suunnitelman mukaisesti. Alueet, joilla välivarastoidaan ja käsitellään ruoppausmassoja sekä välivarastoidaan stabiloinnin sideaineita, asfaltoidaan. Ruoppausmassat kuivataan murskereunaisissa kuivatusaltaissa. Ruoppausmassat varastoidaan suodatinkankaalla varustetuissa, kiviaineksesta tai muusta vastaavasta materiaalista rakennetuissa altaissa. Kierrätyskentän toiminta-aika on rajattu lupapäätöksessä maanantaista perjantaihin klo 7–18. Kyseessä on uusi

ammattimainen tai laitospäinen jätteenkäsittelytoiminta, jolla ei ole aikaisempaa ympäristölupaa.

Koivusaarta ympäröi pohjoisessa ja etelässä merialue. Koivusaaren läpi kulkee vilkkaasti liikennöity moottoritie, Länsiväylä. Lisäksi lähistöllä Lauttasaaren alueella liikennöi Länsimetro. Koivusaarella ei ole asutusta, ja alueen käyttö painottuu pääasiassa alueen länsi- ja itäpuolella sijaitsevien huvivenesatamien toimintoihin. Kierrätyskenttä on tarkoitettu sijoittamaan Koivusaaren eteläosaan lähimmillään noin 30 metrin etäisyydelle saaren itärannasta. Lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat hakemuksen mukaisesta toiminta-alueesta noin 300 metrin etäisyydellä Lauttasaarella sekä Vaskilahden venesatama noin 150 metrin ja Suomen Saunaseuran Vaskilahden talviuuintipaikka noin 200 metrin etäisyydellä. Lähin päiväkotipaikka sijaitsee noin 650 metrin ja lähin koulu noin 750 metrin etäisyydellä suunnittelualueesta.

Valituksen alaisen päätöksen lupamääräyksen 1 mukaan lupa-alueelle saa vastaanottaa vuodessa sedimenttejä enintään 27 000 tonnia ja stabiloinnin sideaineita 5 500 tonnia.

Jätteenkäsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelman mukaan stabiloidut massat hyötykäytetään tai loppusijoitetaan niiden ominaisuuksien mukaisesti Koivusaaren ulkopuolella. Seulaylitteet toimitetaan hyötykäyttöön niiden ominaisuuksien mukaisesti tai mikäli niitä ei voida hyötykäyttää, vastaanottoon, jolla on lupa vastaanottaa kyseisiä materiaaleja.

Vahanen-Halme Acoustics Oy on laatinut laskennallisesti mallinnetun meluselvityksen Koivusaaren kierrätyskentän toiminnalle (ympäristömeluselvitys 11.3.2020). Työssä on selvitetty kierrätyskentän toiminnasta, vuosien 2023 ja 2024 arvioidusta vesirakentamisen toiminnasta ja Länsiväylästä aiheutuva keskiäänitaso $L_{Aeq\ 07-22}$ mallinnetulle alueelle ja häiriintyvien kohteisiin. Mallinnuksessa on otettu huomioon Länsiväylän liikenne, kierrätyskentän toiminta (raskasajoneuvot, sedimentin kippaus, peruutusäänet sekä kaivinkoneen toiminta), vuoden 2023 vesirakentamisen toiminta (täyttö osa-alueella 1 sekä ruoppaus osa-alueella 2) ja vuoden 2024 vesirakentamisen toiminta (porapaalutus osa-alueella 1, täyttö osa-alueella 1 ja 2 sekä ruoppaus osa-alueella 3). Melumallinnuksen tuloksia on verrattu olemassa olevaan taustamelutasoon (Länsiväylä). Tämän lisäksi on arvioitu tarve meluntorjunnalle.

Oikeudellinen arviointi

Asiassa on valittajan vaatimuksesta ensisijaisesti arvioitavana, tuleeko valituksenalainen päätös kumota. Toissijaisesti valittaja on vaatinut, että päätöstä muutetaan. Valitusperusteet ovat liittyneet erityisesti toiminnan melu- ja pölyvaikutuksiin.

Aluehallintoviraston päätöksistä numerot 225/2021, 226/2021 ja nyt käsiteltävänä olevasta valituksenalaisesta päätöksestä ilmenee, että samanaikaisesti vireille tulleet vesilain mukaista lupahakemusta ja jätemateriaalien hyödyntämistä koskeva ympäristölupahakemus sekä tässä

päätöksessä käsiteltävänä oleva kierrätyskenttää koskeva ympäristölupahakemus ovat olleet samanaikaisesti käsiteltävänä ja arvioitavana, ja ne on kuulutettu samanaikaisesti. Kierrätyskentän ja vesirakentamisen toiminnoista aiheutuva meluvaikutusta lähimmissä häiriintyvissä kohteissa on tarkasteltu kierrätyskentän lupamääräysten 18 ja 27 mukaisesti yhdessä. Aluehallintovirasto on katsonut kierrätyskentän lupamääräyksen 18 perusteluissa, että vesirakentamistoiminnalla ja kierrätyskentän toiminnalla on sellainen tekninen ja toiminnallinen yhteys, että ympäristövaikutuksia, erityisesti toimintojen aiheuttamaa melua, on tarpeen tarkastella yhdessä ympäristönsuojelulain 41 §:n nojalla. Aluehallintovirasto on Espoon ympäristölautakunnalle valituksenalaisessa päätöksessä antamassaan vastauksessa todennut, että kierrätyskenttää koskeva ympäristöluparatkaisu on annettu myöhemmin kuin aluetta koskevat muut vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaiset päätökset siitä syystä, että kierrätyskenttää koskeva ympäristölupahakemus on sen vireillä ollessa muuttunut alkuperäisestä merkittävällä tavalla.

Hallinto-oikeus on nyt käsiteltävänä olevan asian kanssa samanaikaisesti antamallaan päätöksellä kumonnut päätökset numerot 225/2021 ja 226/20221 ja palauttanut asiat uudelleen käsiteltäviksi sen johdosta, että hankkeen ympäristövaikutukset olisi tullut arvioida ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä ennen lupapäätöksen antamista. Hallinto-oikeus on todennut päätöksessään muun ohella, että ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain tarkoittamaan hankekokonaisuuteen kuuluu vesirakentamishankkeen lisäksi kierrätyskentän toiminta, jonka aluehallintovirasto on katsonut muodostavan vesirakentamistoiminnan kanssa sellaisen teknisen ja toiminnallisen yhteyden, että niiden ympäristövaikutuksia on tarpeen tarkastella yhdessä ympäristönsuojelulain 41 §:n nojalla. Edelleen päätöksessä on todettu, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tulee tarkastella hankekokonaisuutena sekä kierrätyskentän että vesirakentamishankkeen ympäristövaikutuksia ja muita mahdollisia hankkeita siten kuin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa on säädetty.

Koska kierrätyskentän toiminta valituksenalaisessa päätöksessä todetusti muodostaa vesirakentamishankkeen kanssa sellaisen teknisen ja toiminnallisen yhteyden, että niiden ympäristövaikutuksia on ympäristönsuojelulain 41 §:n mukaisesti tarkasteltava yhdessä ja kun otetaan huomioon hallinto-oikeuden tänään aluehallintoviraston päätöksistä numerot 225/2021 ja 226/20221 antamat ratkaisut, Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös on kumottava ja asia palautettava uudelleen sen käsiteltäväksi. Asian käsittelyssä on otettava huomioon hallinto-oikeuden ratkaisun perustelut aluehallintoviraston päätöksistä numerot 225/2021 ja 226/2021 sekä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 25 §:n 2 momentti, jonka mukaan viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän.

Hallinto-oikeus katsoo, että asian käsittelyssä tulee lisäksi ottaa huomioon ympäristönsuojelulain 47 §:n 1 momentin menettelysäännökset, koska kierrätyskentän toiminnan on katsottava aiheuttavan vesien pilaantumisen

vaaraa, kun otetaan huomioon toiminnan päästöjen luonne ja toiminnan sijoittuminen välittömästi meren rannalle.

Asian näin päättyessä asiassa ei ole tarpeen enemmälti arvioida valitusperusteita.

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Helsingin ja Espoon kaupunginhallitusten on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **7.8.2024 9.8.2024**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Pirjo Joutsenlahti ja Päivi Kentala sekä tekniikan alan hallinto-oikeustuomari Susanna Lähetkangas ja luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Petri Hiltunen.

Esittelijä Heidi Laakso

Asiaa ratkaistaessa on toimitettu äänestys. Jäsenen äänestyslausunto on päätöksen liitteenä.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös maksutta Lauttasaari-Seura - Drumsö-Sällskapet ry

Jäljennös maksutta

Helsingin kaupunki

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY Vesi)

Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Espoon kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Helsingin kaupungin terveydensuojeluviranomainen

Espoon kaupungin terveydensuojeluviranomainen

Helsingin kaupungin kaavoitusviranomainen

Helsingin kaupunginhallitus

Espoon kaupunginhallitus

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
Ympäristö ja luonnonvarat

Etelä-Suomen aluehallintovirasto / Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

Liite Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen ~~1.7.2024~~ 3.7.2024 nro 911/2024

Äänestyslausunto

Hallinto-oikeustuomari Pirjo Joutsenlahti:

Hylkään valituksen, kuten hallinto-oikeuden enemmistö, siltä osin kuin siinä on vaadittu aluehallintoviraston päätöksen kumoamista sillä perusteella, että hakemuksesta kuuleminen ei ole ollut lainmukaista.

Toisin kuin hallinto-oikeuden enemmistö katson, että valituksessa esitetyt vaatimukset ja niiden perustelut huomioon ottaen asiassa ei ole muutakaan perustetta aluehallintoviraston päätöksen kumoamiselle ja asian palauttamiselle uudelleen käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeuden enemmistön ratkaisu huomioon ottaen lausuminen valituksessa esitetyistä muista vaatimuksista ja valitusperusteista ei ole tarpeen.

Vakuudeksi

Heidi Laakso

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

- Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava
- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
 - päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
 - peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
 - vaatimusten perustelut
 - mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki

Puhelin: 029 56 40200

Faksi: 029 56 40382

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>